

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเป็นผู้สูงอายุ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติซึ่งไม่ใช่โรคแต่เป็นไปตามวัย ขึ้นอยู่กับกรรมพันธุ์ สิ่งแวดล้อม จากจำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุโลก ได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ เพราะนอกจากจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแล้วยังมีอายุยืนยาวมากกว่าเดิม จากการประชุมสมัชชาว่าด้วยผู้สูงอายุโลกที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ใน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และได้มีการวางแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับผู้สูงอายุขึ้นเป็นแนวทางให้กับประเทศต่าง ๆ นำไปทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งผู้สูงอายุโลกใน พ.ศ. 2542 ประมาณมากกว่า 600 ล้านคน จากประชากรโลกทั้งหมดเกือบ 6,000 ล้านคน หรือร้อยละ 10 แต่ในอีกประมาณ 50 ปี ข้างหน้า (พ.ศ.2593) ประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มกว่า 3 เท่าของปัจจุบัน (นภาพร ชโยวรรณ, มาลินี วงษ์สิทธิ์ และจันทร์เพ็ญ แสงเทียนฉาย, 2542, หน้า 56)

ปัจจุบันแนวโน้มโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไป ทั้งจำนวนและสัดส่วน โดยสัดส่วนประชากรวัยเด็กลดลงแต่วัยผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลจากความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งการบริการด้านสาธารณสุขที่กระจายไปอย่างทั่วถึง และจากนโยบายการวางแผนครอบครัวที่ส่งผลให้อัตราการเจริญพันธุ์และอัตราตายของประชากรลดลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปจึงทำให้ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น โดยเพิ่มจาก 5.7 ล้านคน (ร้อยละ 9.2 ของประชากรทั้งหมด) ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 6.6 ล้านคน (ร้อยละ 10.2 ของประชากรทั้งหมด) ในปี พ.ศ. 2548 และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มเป็น 10.8 ล้านคนหรือร้อยละ 15.3 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2563 (กรมการแพทย์, สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ, 2548) ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานที่เกื้อหนุนดูแลผู้สูงอายุนั้นลดลง จากปี พ.ศ. 2553 มีประชากรแรงงานโดยเฉลี่ย 6 คน ต่อการดูแลผู้สูงอายุ 1 คน จะลดลงเหลือแค่เพียง 2 คนในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งจะส่งผลให้คนวัยแรงงานมีภาระที่ต้องเกื้อหนุนดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ซึ่งการที่ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้นนี้ จะส่งผลกระทบต่อสภาพทางสังคม สภาพเศรษฐกิจ การจัดสรรทรัพยากรทางด้านสุขภาพ สวัสดิการต่าง ๆ และปัญหาสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้น ในวัยสูงอายุมักจะมีปัญหาและความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการเสื่อมลงของร่างกาย และจิตใจ โดยผู้สูงอายุจะมีโอกาสเกิดโรคมกกว่าวัยอื่นถึง 4 เท่า และ 4 ใน 5 คน ของผู้ที่มีอายุเกิน 65 ปี

จะมีโรคประจำตัวอย่างน้อย 1 โรค ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมยุรา นพพรพันธุ์ (2543) และ ภิรมย์ลักษณ์ มีสัตยานันท์ และคณะ 2 (2548) ในปัจจุบันร้อยละ 55 ของประชากรสูงอายุ เป็นหญิง ส่วนใหญ่ของประชากรสูงอายुर้อยละ 81.1 อาศัยอยู่ในเขตชนบท ผู้สูงอายุในเขตชนบทและเขตเมือง ของต่างจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพัง ที่มีปัญหาในการดำรงชีวิต ปัญหาที่สำคัญที่สุดก็คือการไม่มีผู้ให้การช่วยเหลือดูแลยามเจ็บป่วย ผู้สูงอายुर้อยละ 35.4 มีรายได้ไม่เพียงพอ ต่อค่าใช้จ่าย ในการเลี้ยงตนเองและครอบครัว (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุ แห่งชาติ, 2543, หน้า 12-14) จากการสำรวจถึงความต้องการในบริการและสวัสดิการต่าง ๆ ของประชากรผู้สูงอายุไทย พบว่ามีความต้องการการรักษาพยาบาลโดยไม่คิดมูลค่า หน่วยบริการ เข็มบ้าน การลดหย่อนค่าโดยสารเดินทาง และสวัสดิการด้านการเงิน จากข้อมูลของการสำรวจยัง พบว่า ความต้องการที่มากที่สุดของผู้สูงอายุ คือ ความต้องการบริการสุขภาพ/ การรักษาพยาบาล เป็นลำดับแรก ในขณะที่ความต้องการความช่วยเหลือด้านการเงิน/ เงินสงเคราะห์เป็นลำดับสอง แต่ที่มองข้ามไปไม่ได้ คือ ความต้องการมีกลุ่ม/ ชมรมผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับ ความต้องการการดูแล/ ผู้ดูแล และด้านงานอาชีพ ตามลำดับ ดังนั้นมาตรการและ โครงการที่จะเป็นสวัสดิการให้ประชากร สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป หรือเรื่องสุขภาพอนามัยควรที่จะได้เริ่มกันตั้งแต่วินาที และจะต้องพัฒนาไปให้ทันกับการเพิ่มอย่างรวดเร็วของประชากรสูงอายุในอนาคต

ข้อมูลผู้สูงอายุในจังหวัดจันทบุรี ของสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2554-2556 พบจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผู้สูงอายุในจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2554-2556 (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2554-2556)

ปี พ.ศ.	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)
2554	33,084
2555	62,124
2556	62,973

องค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เป็นตำบลหนึ่งที่มีผู้สูงอายุ อยู่เป็นจำนวนมาก การให้บริการด้านการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน ที่ผ่านมามีทั้งในส่วนของการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือ องค์กรอื่นดำเนินการ เช่น สถานีอนามัย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

ในส่วนที่ดำเนินการเอง เช่น การจัดสรรงบประมาณ การจ่ายเบี้ยยังชีพ การดูแลด้านสิ่งแวดล้อม การจัดหาหน้าสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น จากการติดตามประเมินผล โดยผู้ศึกษา ในฐานะ ตำแหน่ง 3 นักพัฒนาชุมชน พบว่า บุคลากรที่ให้บริการไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนหน่วยงานหรือองค์กรอื่นดำเนินการยังมีจำนวนน้อย บุคลากรมีทักษะ ความรู้ ความสามารถทางด้านการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ ไม่เพียงพอ ตลอดจนงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้การให้บริการไม่มีคุณภาพ บางครั้งอาจไม่ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจอยากศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เพื่อนำผลมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาด้านคุณภาพการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน ให้ดีขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับผลประโยชน์ที่ดีที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

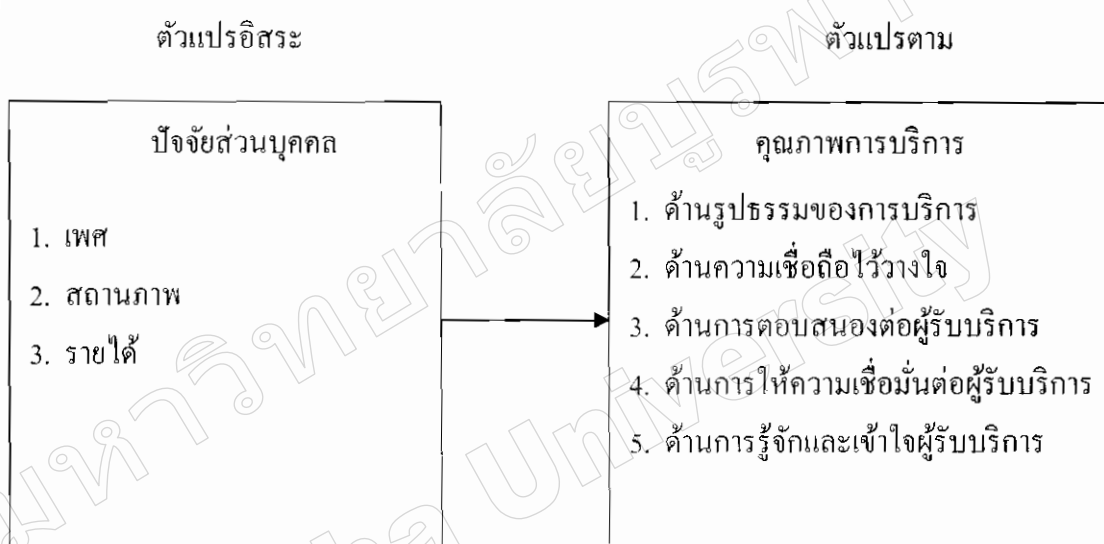
1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี จำแนกตาม เพศ สถานภาพ และรายได้

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้สูงอายุที่มี เพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน
2. ผู้สูงอายุที่มี สถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน
3. ผู้สูงอายุที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานบริการที่มีคุณภาพ โดยใช้แนวคิดของ Parasuraman Zeithaml & Berry (1990 อ้างถึงใน ยุทธนา ชันติยะ, 2545, หน้า 19) ซึ่งต้องให้บริการตามหลักธรรมาภิบาลผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบในการศึกษา ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชั้น อำเภอลำลูก จัหวัดจันทบุรี ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทราบระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชั้น อำเภอลำลูก จัหวัดจันทบุรี
2. ทราบผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพการให้บริการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชั้น อำเภอลำลูก จัหวัดจันทบุรี
3. นำผลการศึกษาไปกำหนดแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชั้น อำเภอลำลูก จัหวัดจันทบุรี ให้มีประสิทธิภาพขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดของพาราสุรามัน เซียแตรัม และเบอรี่ Parasuraman Zeithaml & Berry (1990 อ้างถึงใน บุทธนา ชันติยะ. 2545, หน้า 19) สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ, สถานภาพ และรายได้

1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี 5 ด้าน คือ

1.2.1 ด้านรูปธรรมของการบริการ

1.2.2 ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ

1.2.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้สูงอายุ

1.2.4 ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้สูงอายุ

1.2.5 ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้สูงอายุ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี จำนวน 410 คน (ตามแผนพัฒนาปี 2554, องค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูล ในช่วงระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2556 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดเห็น หมายถึง ความเห็น ความคิดเห็นส่วนบุคคล ความรู้สึก การคาดคะเนหรือทัศนะของผู้พูดหรือผู้เขียนที่แสดงต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ

คุณภาพการให้บริการ หมายถึง ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน ด้วยการที่ผู้รับบริการรับรู้และสัมผัสได้จากการใช้บริการว่าบริการที่ได้รับนั้นตรงตามความต้องการและความคาดหวังหรือเหนือความคาดหวังของตนเองในด้านต่าง ๆ รวม 5 ด้าน

ความเป็นรูปธรรมของการบริการ หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อันได้แก่ สถานที่ บุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสารที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและสัญลักษณ์ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้รับบริการรู้สึกว่าได้รับการดูแล ห่วงใยและความตั้งใจของผู้ให้บริการที่ถูกนำเสนอออกมาเป็นรูปธรรมจะทำให้ผู้รับบริการรับรู้ถึงการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน ได้ชัดเจนขึ้น

ความเชื่อถือไว้วางใจได้ หมายถึง ความสามารถในการบริการให้บริการให้ตรงกับสัญญาที่ให้ไว้กับผู้รับบริการที่ทุกครั้งจะต้องมีความถูกต้องเหมาะสมและได้ผลออกมาเช่นเดิมในทุกจุดบริการความสม่ำเสมอจะทำให้ผู้รับบริการรู้สึกว่าบริการที่ได้รับนั้นมีความน่าเชื่อถือสามารถให้ความไว้วางใจได้

การตอบสนองต่อผู้สูงอายุ หมายถึง ความพร้อมและความเต็มใจที่จะให้บริการ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ทันทั่วทั้งที่ผู้รับบริการสามารถเข้ารับบริการได้ง่ายและได้รับความสะดวกจากการใช้บริการ รวมทั้งจะต้องกระจายการให้บริการไปอย่างทั่วถึงรวดเร็ว

การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้สูงอายุ หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นกับผู้รับบริการ โดยจะต้องแสดงถึงทักษะความรู้ความสามารถในการให้บริการและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการอย่างสุภาพ นุ่มนวล มีกิริยามารยาทที่ดี มีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และให้ความมั่นใจว่าผู้รับบริการจะได้รับบริการที่ดีที่สุด

การรู้จักและเข้าใจผู้สูงอายุ หมายถึง ความสามารถในการดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการตามความต้องการที่แตกต่างกันของผู้รับบริการแต่ละคน

เพศ หมายถึง เพศของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี แบ่งเป็นเพศชาย และเพศหญิง

สถานภาพ หมายถึง สถานภาพปัจจุบันของผู้สูงอายุ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี แบ่งเป็นสถานภาพ โสด, สมรส และหย่า/ หม้าย

รายได้ หมายถึง รายได้ปัจจุบันของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางชั้น
อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี แบ่งเป็นไม่เกิน 5,000 บาท, ระหว่าง 5,001-10,000 บาท, ระหว่าง
10,001-15,000 บาท และมากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University